

YOSH OILALARDA OILAVIY NIZOLAR VA ULARNING PSIXOLOGIK TA'SIRI

Kimyo International University in Tashkent

Magistrant

Yusupaliyeva Dilnavoz

Ilmiy rahbar:

Turayeva Dilafruz Rustamboyevna**ANNOTATSIYA**

Mazkur maqolada yosh oilalarda vujudga keladigan oilaviy nizolarning psixologik mohiyati, ularning shaxslararo munosabatlar tizimiga ta'siri hamda emotsional barqarorlikka olib keluvchi yoki aksincha, psixologik inqirozni kuchaytiruvchi omillar chuqur tahlil qilinadi. Tadqiqotda oilaviy nizolar individual psixologik xususiyatlar, ijtimoiy moslashuv va madaniy omillar bilan o'zaro bog'liq murakkab jarayon sifatida talqin etiladi. Shuningdek, nizolarning destruktiv va konstruktiv jihatlari farqlanib, ularni boshqarishning ilmiy-psixologik mexanizmlariga alohida e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar: yosh oila, oilaviy nizolar, psixologik barqarorlik, shaxslararo munosabatlar, stress, moslashuv jarayoni, emotsional intellect

ANNOTATION

This article provides an in-depth analysis of the psychological nature of family conflicts that arise in young families, their impact on the system of interpersonal relationships, and factors that lead to emotional stability or, conversely, exacerbate psychological crises. The study interprets family conflicts as a complex process interconnected with individual psychological characteristics, social adaptation, and cultural factors. It also distinguishes between destructive and constructive aspects of conflicts, and pays special attention to the scientific and psychological mechanisms of their management.

Keywords: young family, family conflicts, psychological stability, interpersonal relationships, stress, adaptation process, emotional intelligence

АННОТАЦИЯ

В данной статье представлен углубленный анализ психологической природы семейных конфликтов, возникающих в молодых семьях, их влияния на систему межличностных отношений, а также факторов, способствующих эмоциональной стабильности или, наоборот, усугубляющих психологические кризисы. В исследовании семейные конфликты рассматриваются как сложный процесс, взаимосвязанный с индивидуальными психологическими характеристиками, социальной адаптацией и культурными факторами. Также проводится различие между деструктивными и конструктивными аспектами конфликтов и уделяется особое внимание научно-психологическим механизмам их управления.

Ключевые слова: молодая семья, семейные конфликты, психологическая стабильность, межличностные отношения, стресс, процесс адаптации, эмоциональный интеллект

KIRISH

Zamonaviy jamiyat sharoitida oila instituti murakkab ijtimoiy va psixologik jarayonlar ta’sirida shakllanmoqda. Ayniqsa, yosh oilalar global ijtimoiy o’zgarishlar, iqtisodiy beqarorlik, axborot oqimining kuchayishi hamda qadriyatlar transformatsiyasi sharoitida o’zaro munosabatlarni yo’lga qo’yishga majbur bo’lmoqda. Bu jarayon esa ko’pincha turli nizoli vaziyatlarning paydo bo’lishiga olib keladi.

Psixologik tadqiqotlar shuni ko’rsatadiki, nikohning dastlabki bosqichi shaxslararo moslashuvning eng murakkab davri bo’lib, aynan shu davrda yuzaga kelgan nizolar oilaning kelajakdagi rivojlanish yo’nalishini belgilab beradi. Yosh oilalarda nizolar nafaqat munosabatlar sifatiga, balki er-xotin shaxsining psixologik holati, o’zini anglash jarayoni va ijtimoiy funksionalligiga ham sezilarli ta’sir ko’rsatadi. Shu sababli mazkur mavzuning ilmiy jihatdan chuqur o’rganilishi dolzarb hisoblanadi¹.

Yosh oilalarda oilaviy nizolarni tahlil qilishda ularni faqat salbiy hodisa sifatida emas, balki oila tizimining rivojlanish bosqichlarida yuzaga keladigan tabiiy psixologik jarayon sifatida ko’rib chiqish muhimdir. Har bir oila nikoh orqali ikki mustaqil shaxsning yagona tizimga birlashuvi natijasida vujudga keladi. Bu jarayonda har bir tomon o’zining tarbiya modeli, qadriyatlari, emotsional ehtiyojlari va muloqot uslublarini olib kiradi. Ushbu farqlarning mos kelmasligi nizolarning asosiy manbalaridan biri hisoblanadi.

Psixologik nuqtayi nazardan, yosh oilalarda nizolar ko’pincha rol kutilmalari bilan bog’liq bo’ladi. Er va xotinning oiladagi vazifalar haqidagi tasavvurlari bir-biriga mos kelmaganda, ichki ziddiyat kuchayadi. Bu holat, ayniqsa, patriarxal va zamonaviy qarashlar to’qnashgan oilalarda yaqqol namoyon bo’ladi. Natijada shaxslararo muloqotda emotsional zo’riqish kuchayib, agressiv yoki passiv himoya mexanizmlari faollashadi².

Iqtisodiy omillar ham yosh oilalarda nizolarning chuqurlashishiga sezilarli ta’sir ko’rsatadi. Moliyaviy barqarorlikning yetishmasligi, kasbiy o’zini o’zi tasdiqlash jarayonidagi muvaffaqiyatsizliklar shaxsning o’ziga bo’lgan ishonchini pasaytiradi. Bu esa psixologik kompensatsiya sifatida yaqin insonlarga nisbatan tanqid, norozilik va hissiy sovuqlik ko’rinishida namoyon bo’lishi mumkin.

Oilaviy nizolarning davomiyligi shaxs psixikasiga chuqur ta’sir ko’rsatadi. Surunkali nizolar sharoitida yashayotgan shaxslar doimiy stress holatida bo’lib, bu holat emotsional charchash, tashvishli holatlar va depressiv simptomlarning rivojlanishiga olib keladi. Ayrim hollarda psixologik muammolar psixosomatik kasalliklar ko’rinishida namoyon bo’lib, inson

¹ Karimova V.M. Oila va oilaviy munosabatlar psixologiyasi. Toshkent: Fan va texnologiya, 2021. 45-b

² G’oziev E. Shaxs va ijtimoiy muhit psixologiyasi. Toshkent: O’qituvchi, 2020. 89-b
www.innovativepublication.uz

salomatligiga bevosita xavf tug'diradi³.

Shu bilan birga, nizolarni konstruktiv tarzda hal etish oilaviy munosabatlar rivoji uchun muhim omil bo'lishi mumkin. Zamonaviy oilaviy psixologiya nizolarni ochiq muloqot, empatiya va emotsional intellekt orqali boshqarishni taklif etadi. Muammolarni inkor etmasdan, ularni anglash va muhokama qilish yosh oilalarda o'zaro ishonch va psixologik yaqinlikni mustahkamlaydi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, yosh oilalarda oilaviy nizolar murakkab va ko'p omilli psixologik hodisa bo'lib, ularni faqat salbiy jarayon sifatida baholash biryoqlama yondashuv hisoblanadi. Nizolarning kelib chiqishi va rivojlanishi shaxsiy, ijtimoiy va madaniy omillarning o'zaro ta'siri natijasidir. Agar nizolar boshqarilmasa, ular shaxs psixologiyasida chuqur salbiy oqibatlarni keltirib chiqarishi mumkin. Aksincha, ilmiy asoslangan psixologik yondashuvlar yordamida nizolarni anglash va hal etish yosh oilalarning barqarorligi va psixologik sog'lomligini ta'minlaydi. Shu sababli yosh oilalar bilan ishlashda psixologik maslahat, oilaviy treninglar va emotsional savodxonlikni oshirishga qaratilgan dasturlarni rivojlantirish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Karimova V.M. Oila va oilaviy munosabatlar psixologiyasi. Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
2. G'oziev E. Shaxs va ijtimoiy muhit psixologiyasi. Toshkent: O'qituvchi, 2020.
3. Andreeva G.M. Ijtimoiy psixologiya nazariyasi. Moskva, 2018.
4. Bowen M. Family Systems Theory and Clinical Practice. New York, 2017.
5. Satir V. Conjoint Family Therapy. Palo Alto, 2015.
6. Minuchin S. Families and Family Therapy. Harvard University Press, 2016.
7. O'zbekiston Respublikasi Oila kodeksi. Toshkent, 2023.

³ Andreeva G.M. Ijtimoiy psixologiya nazariyasi. Moskva, 2018. 55-b
www.innovativepublication.uz